

ÅRSPLAN 26/27

Birkenes FUS barnehage

Birkenes

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

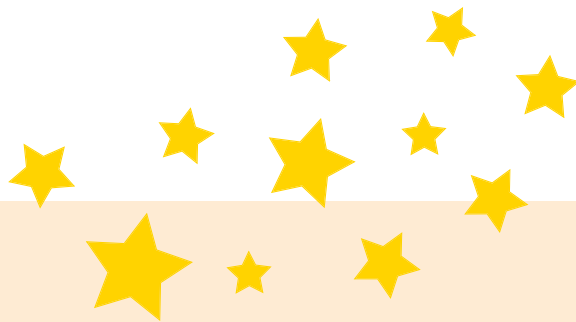
Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Hos oss jobber vi for at alle barn skal bli sett, vi bruker barna navn.
- Vi jobber aktivt med å støtte barna i å danne gode relasjoner. Deler inn i smågrupper for å tilrettelegge bedre for utvikling av vennskap
- Vi vektlegger magien i de små tingene vi opplever hver dag sammen med barna. Det setter vi ord på og fremhever som verdifulle og magiske øyeblikk
- Vi tilrettelegger det fysiske miljøet ved å sikre et godt lekemiljø
- Vi jobber prosjektbasert. Gir muligheter for mye gøy læring og sosialt samspill der gode relasjoner knyttes. Både barn-barn og barn-voksen

Verdier; Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Glødende:

- Vi viser glede, er imøtekommende, engasjerte og serviceinnstilte. Vi hilser alltid.
- Vi har fokus på godt foreldresamarbeid.
- Vi gir av oss selv, er profesjonelle og tilstreber kvalitet i alle ledd.
- Vårt mål er at barn og voksne skal få muligheten til å bli den beste utgaven av seg selv.

Skapende:

- Vi er kreative og nytenkende og skaper magi av de små tingene i hverdagen.
- Vi søker ny kunnskap og nye idéer vi kan ta i bruk ifm. ulike aktiviteter med barna
- Vi skaper gode minner for barna ved å ta tak i det de er opptatt av og gir rom for å utvikle fantasi og kreativitet. Tilbyr udefinerte leker/materialer
- Vi er positive og engasjerte. Legger til rette for lek, glede og humor.

Tilstedeværende:

- Vi er til stede som en trygg base og et støttende stilas i barnas lek
- Vi deltar i barns lek
- Hvert barn skal bli sett og hørt og vite at deres innspill teller.
- Vi er til stede med mer enn vårt fysiske «jeg». Vi utstråler energi og arbeidsglede.

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

FUS-barn har et positivt selvbilde.

I praksis betyr dette for oss voksne at:

- Vi gir barna støtte og ros ved mestring
- Vi motiverer barna til å utforske nye omgivelser, situasjoner og ting.
- Vi formidler med ord og kroppsspråk at ALLE BARN ER GODE SOM DE ER.
- Vi fremhever situasjoner som er bra, og bygger selvtillit, som igjen gir et positivt selvbilde.

FUS-barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse.

I praksis betyr dette for oss voksne at:

- Vi skal være en trygg og tydelig voksen
- Vi er opptatt av relasjoner og utvikling av sosial kompetanse
- Vi observerer barna, blir kjent med deres interesser og behov for å sikre god og riktig oppfølging og medvirkning.
- Vi skal være bevisst bruk av språket og vår rolle i utvikling av barnas språkkompetanse
- Vi tilrettelegger for læring gjennom lek, samspill, samlingsstunder, gruppeaktiviteter og i hverdagsaktiviteter ellers.
- Vi gir tid og rom for lek og opplevelser
- Vi er tilstedeværende voksne som støtter barn i leken, og veileder.

FUS-barn gleder seg til «resten av livet», vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller.

I praksis betyr dette for oss voksne at:

- Vi er tilstedeværende voksne.
- Vi tilrettelegger for at barna skal utvikle seg til å bli selvstendige og trygge på seg selv
- Vi lytter og tar barna på alvor. Anerkjenner barns følelser.
- Vi gir barna mulighet for å være seg selv.
- Vi gir barna mulighet til å påvirke hverdagen sin og støtter deres initiativ gjennom å arbeide aktivt med barns medvirkning
- Vi jobber prosjektbasert basert på barna interesser og innspill

FUS-barn har det gøy i barnehagen.

I praksis betyr dette for oss voksne at:

- Vi tilbyr et trygt og godt læringsmiljø
- Vi tilrettelegger for utvikling og læring
- Vi er opptatt av dialogen/samtalen med barna.
- Vi praktiserer barns medvirkning
- Vi undrer oss sammen med barna
- Vi er lekende, glødende, skapende, tilstedeværende og positive i møte med barna.
- Vi gir de opplevelser og erfaringer, minner å ta med seg videre
- Vi tar bilder fra barnas hverdag/tid i barnehagen så de får med seg minner fra barnehagetiden

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Birkenes FUS barnehage AS ble startet i 2013 og bestod av 2 lokasjoner under et AS. Eier av barnehagen er Trygge Barnehager AS og driften er underlagt FUS AS

Birkenes FUS ble åpnet i nye lokaler august 2015.

Barnehagen er tilrettelagt for 5 avdelinger og ligger sentralt til i umiddelbar nærhet til Birkeland sentrum. Barnehagen har flotte turområder og vi benytter oss mye av nærmiljøets ressurser.

Barnehageåret 2026-2027 vil vi være organisert på 4 avdelinger, 2 småbarnsavdelinger og 2 storbarn avdelinger.

Birkenes FUS barnehage AS

Daglig leder: Lene Osenbroch
dl.birkenes@bhg.no
Tlf: 37 02 74 00 **Tastevalg o**

Bukkene Bruse: 3-6 år
bukkenebruse.birkenes@bhg.no
tastevalg 4

Trollungene: 3-6 år
trollungene.birkenes@bhg.no
tastevalg 5

(Tommeliten) Tur telefon: 3-6 år
tommeliten.birkenes@bhg.no
tastevalg 1

Knerten: 0-3 år
knerten.birkenes@bhg.no
tastevalg 3

Askeladden: 0-3 år
askeladden.birkenes@bhg.no
tastevalg 2

<https://fus.no/birkenes>

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

*«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7).»
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)*

Barn og barndom

*«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8)*

Vårt syn på barn og barndom:

- Vi anerkjenner barn som selvstendige, unike individer som skal møtes med respekt
- Vi respekterer ulikheter hos barna
- Barn skal få lov å være barn
- Alle barn er like mye verdt, voksne skal bidra og tilrettelegge så barnet kan utvikle seg til å bli den beste utgaven av seg selv
- Leken har en egenverdi i barndommen. Leken er forberedelse til livet
- Trygg og god oppvekst og trygt læringsmiljø legger grunnlaget for barns fremtid, utvikling, psykiske og fysiske helse
- Barn har ulike forutsetninger for å lære. Vår jobb er å tilrettelegge for læring og utvikling basert på hvert barn sine forutsetninger.
- Barns stemme er viktig

**SAMMEN GIR VI
BARNDOMMEN VERDI:
VENNSKAP, LEK, GLEDE OG
HVERDAGSMAGI**

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 20

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Vi tilrettelegger et miljø som fremmer danning og læring.
- Vi tilrettelegger for barns medvirkning. Barns medvirkning handler først og fremst om en holdning hos de voksne i relasjonen med barn. Det skal vi være oss bevisste.
- Uavhengig av alder og forutsetninger skal barn få erfare at deres stemmer blir lyttet til. Vi skal sørge for at barnas erfaringer og synspunkter får innflytelse på det som skjer i barnehagen.
- Store avdelinger tilrettelegger mer for demokratisk valg, f.eks. barnegruppa stemmer over hvor de skal på tur, hvilken bok, dagens frukttyper osv.. Flertallet avgjør.
- I samlingsstunder, grupper, lek og aktiviteter fremmer vi demokrati ved å vente på tur, lar alle få delta og uttrykke seg og få medvirke
- I konfliktsituasjoner, lar vi begge/alle parter forklare seg, vi skal lytte til alle parter. Alle sine stemmer er viktige.
- Vi skal anerkjenne barns behov og rett til medvirkning i barnehagehverdagen
- Vi lar barna være med i prosessen med å utarbeide samspillsregler ift. Hvordan vi skal ha det og være med hverandre

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Barnehagen skal fremme positive handlinger som motvirker avvisning, mobbing og vold.
- Vi skal tilrettelegge slik at alle finner sin plass i barnehagen. Vi skal tilrettelegge for at alle barn får lov å vise alle sine sider av seg selv, det skal være trygt.
- Miljøet må tilpasse seg barnet, ikke motsatt. Barn skal være inkludert - ikke bare plassert i barnehagen.
- Vi skal hver dag starte med blanke ark i møte med barna
- Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet.

- Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet der mangfold brukes som en ressurs.
- Vi heier på ulikheter, både hos barn og ansatte
- Vi lærer om de ulike landene/religionene som er representert i barnehagen/på avdelingene
- Voksne skal lytte til barna, møte de med respekt og la dem få snakke ferdig når de har noe å fortelle
- Vi har egen kulturuke der vi retter ekstra søkelys på landene representert i barnehagen. De eldste lærer litt om landene som er representert på sin avdeling. F.eks. matkultur, høytider, merkedager, religion osv..
- Vi lager kulturkalender, synliggjøre nasjonaldager, høytider representert i barnehagen

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Vi snakker om ulikheter
- Tilrettelegger for alle
- Inkluderer alle og ser hvert barn for den de er, anerkjenner det
- Kjønnsnøytrale leker (alle kan leke med alt)
- Refleksjoner rundt egne holdninger
- Grunnleggende holdning om at det ikke finns «gutfarge» eller «jentefarge»
- Bevissthet rundt at det ikke finnes én hudfarge, det finnes mange (f.eks. dersom barn ber oss om å sende «hudfargen» til å fargelegge med)
- Verdsatter mangfold, har kulturuke
- Jobber for å forebygge mobbing og diskriminering
- «Dagens hjelper», så hvert barn blir synlig og får være i fokus

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Vår barnehage skal være et sted som fremmer omsorg for verden vi lever i både her og nå og i fremtiden. Barna skal oppleve verdien av å ta vare på seg selv, andre og naturen. Barnehagen skal legge grunnlaget for utvikling av barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.
- Gjennom fagområdene skal barnehagen jobbe med bærekraftig utvikling.
- Vi skal legge til rette for at barna lærer om naturen, så de lærer å verdsette naturen og miljøet rundt dem.
- Vi tilrettelegger for at barn og ansatte skal være med å bidra til å ivareta miljøet ved å ha fokus på gjenbruk og kildesortering.
- Jobber bevisst for å sikre rutiner for å unngå matsvinn
- Vi bruker udefinerte leker, naturprodukter o.l. fremfor bare kommersielle leker og vi skal ha søkelys på å behandle leker, bøker og annet materiell på en fin måte, så vi kan ha det lenge, fremfor å kaste/kjøpe nytt mer enn nødvendig.
- Vi skal sette av tider til at barna og personalet rydder området rundt barnehagen/nærmiljøet for søppel. Vi har «vårusken», felles dugnad/vårrydding med barna
- Kjøkkenhage, dyrke div. matprodukter selv.

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

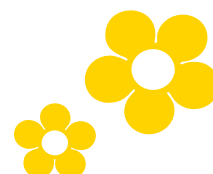
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11)

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Vi har handlingsplan for å sikre et trygt og godt miljø i barnehagen.
- Tilrettelegger for å fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.
- Vi tilbyr turer og ulike aktiviteter som bidrar til fysiske aktivitet. Aktiviteter som bidrar til både grovmotorisk og finmotoriske utfordringer og utvikling.
- Vi tilbyr et sunt, næringsrikt og variert kosthold iht «smartmat konseptet».
- Vi har rutiner for å observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon for å kunne ivareta dem på best mulig måte.
- Vi arbeider for at personalet skal ha kompetanse for å kunne forebygging/oppdage/håndtere eventuelle forhold rundt omsorgssvikt, vold/overgrep.
- Vi har beredskapsplaner for håndtering av mobbing, vold, overgrep, ulykker, dødsfall osv.
- Tilrettelegger for å gi barna mestringsfølelse og for at de skal oppleve seg selv som en viktig part i fellesskapet.
- Fokus på «trygge voksne». Personalet er ansvarlig for å bygge en god og trygg relasjon til hvert enkelt barn så de føler seg sett, hørt og møtt. Vi bruker Tuning in to Kids, emosjonsveiledning. Dvs. vi anerkjenner barnas følelser, setter ord på dem og hjelper barna til å bli kjent med, forstå og håndtere egne følelser.

Handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø:

https://fus.no/files/barnehager/files/36/Handlingsplan%20fremming%20av%20trygt%20Psykososialt%20milj%C3%B8_627a244aadc66.pdf

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

CLASS

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

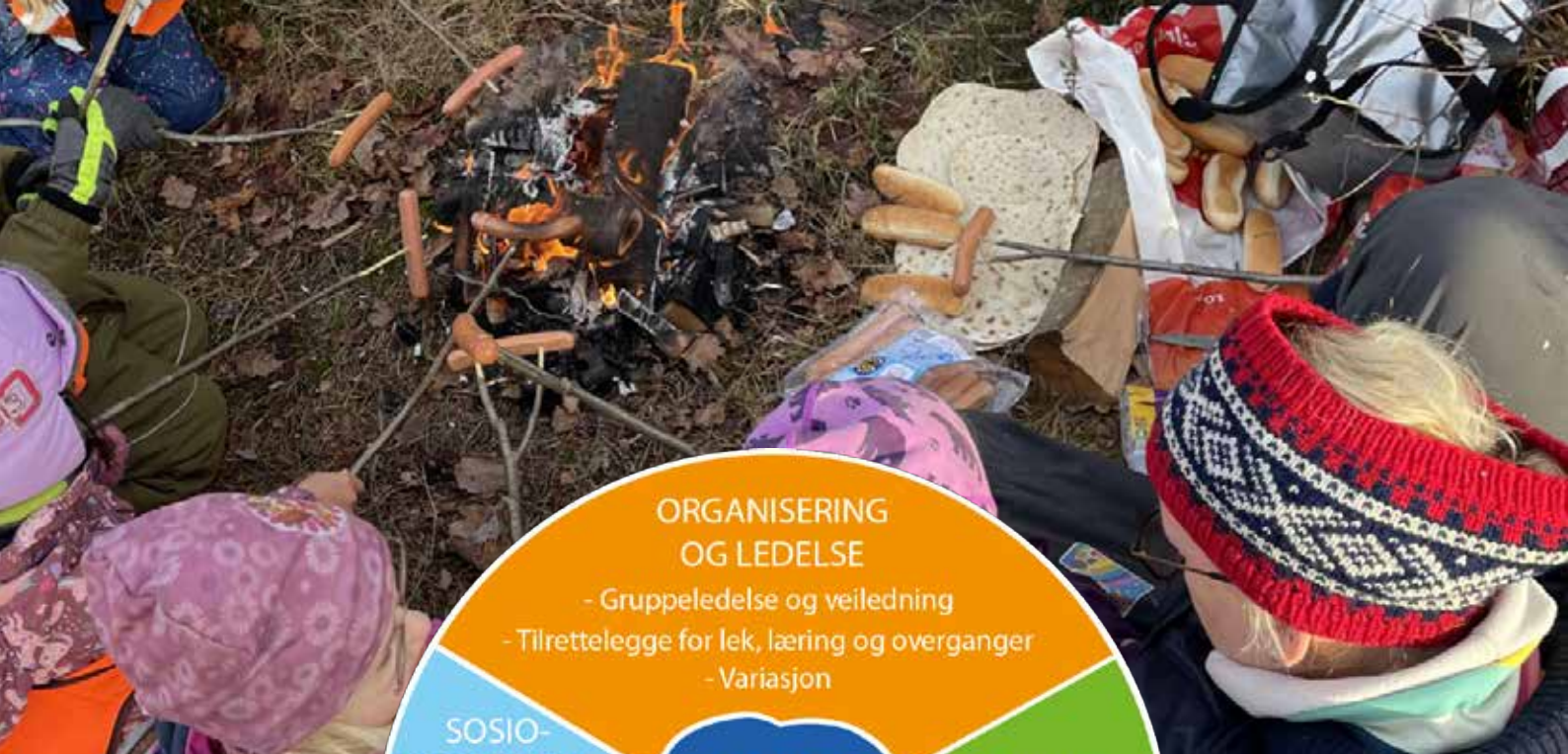
Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn uttrykke seg og etter-

spør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte: Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å ut-

vikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: de ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger: Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring: De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar - sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

BARNET FØRST!

Slik arbeider vi med Barnet først: Barnehagens fagområder

Rammeplanen gir oss syv fagområder som vi skal jobbe ut ifra i barnehagen. Vi vil ikke jobbe separat med et og et fagområde, det er naturlig å jobbe med fagområdene tverrfaglig. Vi vil derfor se arbeidet med fagområdene i nær sammenheng med omsorg, lek, danning og formelle og uformelle læringssituasjoner og opplevelser. For hvert fagområde er det formulert prosessmål for å fremme barnas læring og utvikling. Målene retter seg mot opplevelser og læring; selve læringsområdene og arbeidsmåtene barna skal bli kjent med.

Barnehagens progresjonsplan viser hvordan vi skal jobbe med de ulike fagområdene. Progresjonsplanen er delt inn etter alder og viser hva vi skal være innom i 0-3 års alder og 3-6 års alder. Arbeidet som jobbes med for 0-3 åringene danner grunnlaget for videre arbeid med 3-6 åringene. Når vi beveger oss fra et trinn til et annet betyr ikke det at vi legger bort alt vi gjorde i trinnet før. Vi kan bevege oss mellom trinnene da vi vet at gjentakelse tilført nye elementer har god læringseffekt. Målsetningene i planen knyttes til personalets arbeid i form av tilrettelegging og tiltak. Målet er å tilrettelegge for utvikling og læring tilpasset barnas alder, modning og forutsetninger.

Omsorg

Er en forutsetning for barns trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å opparbeide tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barn oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Sånn ønsker vi jobbe for å sikre god omsorg hos oss:

- Etablere en god relasjon til barna, anerkjenne følelsene deres
- Vi bruker stellesituasjoner bevisst ift. ”den gode samtalen” og relasjonsbygging
- Observerer barna, blir kjent med dem og deres behov
- Være imøtekommende og varme, se hvert barn og møte det der det er
- Bruke barnas navn, smile, være hyggelig, være bevisst kropps språket vårt
- Sette grenser på en trygg, rolig, varm og tydelig måte

- Legge til rette for hvile, rolige aktiviteter (f.eks. ulike bord aktiviteter, spill, lesing o.l.), samt søvn for de yngste og andre som trenger det etter avtale med foreldre.
- Erkjenne og anerkjenne barnas følelser, hjelpe dem til å sette ord på følelser
- Snakke med barna om hvordan man kan være en god venn
- Fokus på positiv forsterkning/frem snakking
- Ha et fang tilgjengelig ved behov og gi trøst. Være i nærheten dersom et barn ikke klarer ta imot fysisk omsorg
- Legge til rette så barna får oppleve mestring gjennom ulike typer lek
- Snakke med barna, lytte til dem
- Ta barna på alvor og legge til rette for medvirkning i hverdagslige aktiviteter Tilrettelegge for dialog, godt foreldresamarbeid
- Ha gode rutiner for å sikre en trygg og forutsigbar hverdag
- Barn tester grenser og kan utfordre. Ansatte skal søke støtte, hjelp og veiledning av hverandre ved behov.
- Ansatte skal beholde roen i de situasjoner der barn utfordrer/tester grenser. Det vil hjelpe barna og situasjonen vil enklere kunne ordnes opp i.
- ” koker” det litt i toppen hos den ansatte, skal kollegaer avløse hverandre, støtte hverandre, så ikke den ansattes følelser går negativt ut over barnet/barna.

Vennskap, fellesskap og inkludering

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap (Rammeplanen 2017). Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal barna få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra i et sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Slik ønsker vi jobbe for å fremme vennskap og fellesskapsfølelse:

Bidra til at barna får felles opplevelser, aktiviteter, noe de kan være sammen om.

Jobbe med bevisst gruppeinndeling ift. Barnas behov. Snakke sammen med barna om hvordan man er en god venn. Ha tema om vennskap

Fokus på samtalen. Snakke om hva respekt betyr, lære om å sette egne grenser og å respektere andres grenser. Lære barna å si stopp når ting ikke er greit.

Bruke steg for steg og andre pedagogiske verktøy for å jobbe med utvikling av sosial kompetanse

Jobbe forebyggende. Voksne er rollemodeller ift.

Hvordan vi snakker med andre voksne og med barna Bruke dramatisering. Voksne kan f.eks. ha rollespill om ulike tema som har med vennskap, mobbing, utestenging o.l. Snakke sammen med barna etterpå Lage regler sammen med barna for hvordan man skal være med hverandre

Ha rutiner for å observere, kartlegge samspill mellom barn i gruppa for å sikre inkludering.

Voksne må være tett på for å kunne avdekke uheldige samspillsmønstre/mobbing.

Lek

Skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barns utvikling og læring og for sosial og språklig samhandling. Barna skal settes i stand til å starte en lek, opprettholde leken og videreutvikle leken».

Slik ønsker vi å jobbe for å sikre at leken har en sentral plass hos oss:

- Vi anerkjenner leken som en læringsarena for barna
- Vi skal ikke «haste videre» for å rekke alt. Vi må gi barna tid til lek og utvikling av fantasi og kreativitet.
- Vi har et bevisst forhold til lekemiljø, legger til rette for et stimulerende lekemiljø. Tilrettelegge for lek i mindre grupper
- Vi velger temaer, prosjekter o.l. basert på barns interesser i hverdagen
- Vi skal være til stede i leken, være engasjert og interessert, ha det gøy med barna.
- Bytte ut/legge til leker/materialer, rekvisitter tilpasset tema/prosjekter
- Legge til rette for rollelek. Være bevisst voksenrollen i utvikling av barns evner til å ta roller
- Tilrettelegge for utvikling av sosial kompetanse. Være bevisst språkets betydning for utvikling av sosial kompetanse
- Ha søkelys på språkstimulerende aktiviteter og samtalens betydning for utvikling av språk. Spesielt fokus på benevning, begrepsutvikling med de yngste barna
- Anerkjenne små barns behov for fysisk aktivitet
- Observere barns posisjoner i gruppa, deres roller, vennskap, konflikter o.l.
- hjelpe barn til å komme inn i lek, være i lek
- Sette inn tiltak ift. Behov f.eks. Ifm konflikter, mobbing, utestenging o.l.
- Ansatte må vise, fortelle og være delaktig utfra barnas behov
- Vi snakker med barna om lek, vennskap, hvordan være en god venn
- Vi lager ”samspillsregler” med barna, så barna vet hva som er lov og ikke lov
- Ved planlagt lek/aktivitet skal ansatte være bevisst og sørge for å gi barna mestringfølelse. Dvs. vi må være bevisst valg av aktiviteter, spill, puslespill osv. Barna skal føle mestring, ikke nederlag ved og ”ikke få til”. Ansatte skal ”Tenke” hva kan barna få til med litt støtte?” Kan du ikke være til stede og være støttende stillas- da velger du f.eks. et annet spill/puslespill, aktivitet og regel e. l
- Vi skal bidra til utvidet begrepsforståelse, jobbe bevisst med språkstimulering. Dette vil bidra til at barn øker sin lekekompetanse

Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal følges opp og verdsettes.

Slik ønsker vi å tilrettelegge for en gode dannelsprosesser hos barna:

- Møte barna der de er på sitt utviklingstrinn og gi dem positive erfaringer med å være «seg selv». «Du er god nok som du er» Ikke prestasjonene som er viktigst
- «Barnet som en del av noe større, en familie, en gruppe, et samfunn osv. ... f.eks., tema om familien min
- Normer, regler i barnehagen. Ansatte jobber bevisst med å lære barna å si hei, god morgen, takk osv.
- Ansatte skal legge til rette så barna lærer å vente på tur, samarbeide, hjelpe hverandre, spør om lov osv.
- Ansatte skal arbeide og tilrettelegge så barn får anledning til å utvikle god selvtilitt og ikke minst selvfølelse, tro på seg selv. Anerkjenn «jeg èt» til barna Ansatte skal rose, støtte det barn klarer selv. Vi skal oppmuntre god atferd og vi skal korrigere uønsket atferdsmønster.
- Mangfold. Snakke med barna om at vi er forskjellige, har ulike interesser og behov, men alle er like mye verdt. Alt kan ikke være likt for alle, fordi vi er ulike og har ulike behov.
- Legge til rette for medvirkning, barna skal erfare at deres meninger og ytringer er betydningsfulle.
- Sørge for å skape tid og rom for å snakke med barna om følelser, tanker og refleksjoner.
- Ansatte skal lytte til barna, oppmuntre dem til å tenke selv. Stille spørsmål til undring, ikke bare å gi dem svarene med engang
- Ansatte skal støtte og veilede barna og legge til rette for utvikling av selvstendighet. Selvstendighet ift. måltider, toalettsituasjon, garderobe av/påkledning situasjon og utvikle evne til å tenke selv.

- Ansatte skal legge til rette for opplevelser og erfaringer som bidrar til barnas følelse av tilhørighet i samfunnet, natur og kultur. Vi skal tilby turer i skog og mark, planlegge utflukter i nærmiljø, kulturelle opplevelser tilpasset alder
- Snakke og lære om de ulike nasjonaliteter som er representert i barnehagen.

Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Kommunikasjon og språklig kompetanse er nødvendig for å forstå omverdenen, bygge relasjoner, kommunisere og samhandle med andre. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

Slik ønsker vi å jobbe for å tilrettelegge for utvikling av barnas språklige kompetanse og kommunikasjonsferdigheter:

- Vi gir barna førstehåndsopplevelser både i og utenfor barnehagen

- Vi tilrettelegger for rolleleken
- Vi bruker språket bevisst og aktivt gjennom dagen i samspill med barna, og være bevisst det i alle mulige hverdagssituasjoner i barnehagen. F.eks. ved måltider, stell, garderobesituasjon, i lek, ved bord aktiviteter, på turer osv...
- Søkelys på å snakke med (ikke bare til)
- Vi skal ha søkelys på å benevne, sette ord på barnas non-verbale uttrykk, hjelpe dem til å sette ord på følelser, hva de vil.
- Fokus på å benevne det vi gjør og ser/hører. Spesielt viktig er dette på småbarnsavdelinger og med flerspråklige barn
- Vi tilrettelegger for bruk av bildestøtte (alternativ kommunikasjon/ASK). Det er spesielt viktig for barn med forsinket språkutvikling, barn som mangler språk. Flerspråklige osv. ..., men det kommer alle til gode, spesielt de helt yngste som skal lære seg å snakke.
- Vi skal være tålmodige, ta oss tid til å lytte til barnet.
- Barna skal lære at det nytter å bruke stemmen, snakke.
- Vi skal gjenta det barnet sier, for å vise at vi har forstått, utvide, stille spørsmål og følge opp hvis vi ikke forstår.
- Bruke rim, regler og sang, teknikker inspirert av Øysteins blyant (samtaler gjennom tegning)
- Spille spill med barna
- Bruke eventyr og bøker. Høytlesing, samtale om det vi leser om. Stille spørsmål fra bøkene, la barna undre seg, reflektere over det de ser i boka Lage egne eventyr, fortellinger sammen med barna
- Vi skal være bevisst hvordan vi voksne snakker med hverandre og med barna, vi er rollemodeller
- Tilrettelegge for planlagte, språkstimulerende aktiviteter. Bl.a. Bravoleken som pedagogisk verktøy
- Erkjenne trygghet som grunnleggende for språkutvikling/barna språkuttrykk

5. BARNS MEDVIRKNING

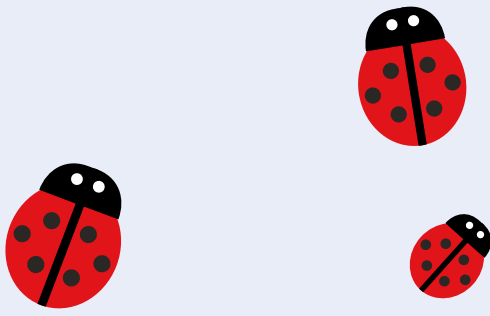
«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Vi skal være sensitive og lydhøre ovenfor de yngste barnas kroppslige uttrykk, slik de formidler sine ønsker og behov
- Ansatte samarbeider for å sikre at barna blir forstått. Dvs. vi søker hjelp og veiledning hos hverandre hvis en selv ikke klarer å forstå hva barnet ønsker/trenger
- Vi setter ord på ting for barna som ikke selv har utviklet et språk ennå
- Vi snakker med barna, lytter til deres stemmer og lar de påvirke egen hverdag
- Tar barna med i planlegging f.eks. Ifm. turer og valg av aktiviteter, barna blir med å utarbeide samspillsregler
- Vi skal la barns medvirkning komme til uttrykk i vårt pedagogiske arbeid
- Ved oppstarten av nytt tema og/eller prosjekt, vil observasjoner og samtaler med barna avgjøre periodens tema. Barns medvirkning har en sentral rolle i vårt prosjektarbeid i barnehagen.
- Vi skal støtte barna i deres utvikling i å bli selvstendige medborgere i et demokratisk samfunn.

<https://fus.no/birkenes/barnas-medvirkning>

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Vi sender ut et utfyllende informasjonshefte til nye foreldre
- Pedagogiske ledere har oppstarts samtaler med nye foreldre
- Daglig leder har oppstarts samtale m/ tilpasset informasjon for flyktningfamilier
- Vi har foreldremøte på høsten avdelingsvis
- Vi prøver å legge opp til 1 felles temamøte for foreldre i løpet av bhg året
- Vi har foreldremøte Ifm overgang fra liten til stor avdeling
- Vi bruker Mykid som en felles kommunikasjonsplattform mellom barnehage og hjem
- Forventningsavklaring i nyhetsbrev på Mykid hver høst.

Informasjon gis som følger:

- Ifm. Levering og hentetid
- Foreldremøter
- Individuelle Utviklingssamtaler høst og vår
- Meldings funksjon Mykid, SMS, epost
- I årsplan og prosjektplaner
- På «dagen i dag» på Mykid
- Nyhetsbrev på Mykid
- Barnehagens hjemmesider
- Årlige møter med barnehagens Samarbeidsutvalg (ekstra ved behov)

Samarbeid med andre instanser:

- Birkenes kommune/Lillesand kommune
- Samarbeidsutvalget i barnehagen (utvalgte foreldre og ansatte)
- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Spesial pedagogisk team /ressurssenter
- Birkeland skole
- Barnehager i nærområdet
- Universitetet i Agder
- Barnevernet
- ABUP og HABU
- Helsestasjon
- Trygge barnehager og FUS

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

- Besøksdag/ kveld så nye barn og foreldre kan komme å se og få en følelse av barnehagen før de søker
- Besøksdag på sommeren før oppstart
- Vi oppfordrer til å bruke barnehagen uteområde utenfor åpningstid, besøke barnehagen ofte før oppstart.
- Foreldreaktiv tilvenning basert på Trygghetssirkelen
- Foreldre er med barnet sitt i bhg. 5 dager. Barnet får på den måten mulighet til å gjøre seg kjent, bli trygg i barnehagen og til å etablere nye relasjoner, sammen med sine trygge omsorgspersoner
- Utfyllende informasjon ved å følge lenken under

<https://fus.no/birkenes/foreldreaktiv-tilvenning>

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Gruppesammensetning fra år til år avklares i barnehagens lederteam. Mange faglige vurderinger ligger til grunn for valg av avdeling, gruppesammensetning osv. Vurderinger bygger på både «best for barnet» og best for «gruppen»
- Vi har felles sosiale aktiviteter så de yngste treffer ansatte og barn fra andre avdelinger
- Vi legger til rette for felles samlinger, underholdning for alle avdelinger
- Vi har rutiner før sommerferien som skal gjøre overgangen enklere for barna. Barna besøker store avdelinger gjennom vårhalvåret
- Egen tilvenningsuke før ferien for barn som skal over på stor avdeling. Sammen med trygg og kjent voksen.
- Foreldremøte lfm overgang fra liten til stor avdeling. Pedagogiske ledere sikrer god informasjon.
- Vi samarbeider på tvers av avdelinger og slår sammen avdelinger ved behov, for eksempel lfm. ferier/ansattes ferieavvikling osv.
- Ansatte som tar imot nye barn og foreldre på avdeling skal presentere seg og bruke tid på å knytte gode relasjoner med barna og foreldrene
- Personalet skal sørge for at foreldre har tillit til å kunne spør/ta opp ting som opptar dem lfm. Overgang mellom avdelinger.
- Det kan være nødvendig at barn må bytte avdeling i løpet av barnehageåret avhengig av opptaket i kommunen og barnehagens ledige kapasitet ift. godkjent oppholdsareal.
- Det vil være størst sannsynlighet for at det er de eldste på småbarnsavdelingene som vil kunne bli berørt av flytting til ny avdeling. Dette fordi det erfaringsvis er de yngste barna som kommer på venteliste midt i barnehageåret fordi de ønsker senere oppstart i barnehage pga. barnas alder. Rutiner lfm overgang til ny avdeling vil da bli fulgt.
- Endring på gruppesammensetninger kan bli nødvendig ved nytt barnehageår, avhengig av størrelsen på barnekull, antall barn på huset etter årets opptak. Dette er en av mange årsaker til

våre rutiner for samarbeid på tvers av avdelinger. Sikre kjennskap til barn og voksne på de andre avdelingene.

Overgang mellom barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Vi har samarbeidsmøte med skolen lfm. Overgangen til skole. Ved samtykke fra foreldre vil barnehagen utveksle informasjon om barnet.
- Overgangsskjema for hvert barn, skolen får skriftlig informasjon om barna de skal ta imot. Dette for at skolen skal kunne ta imot barna og ivareta de på best mulig måte, ut fra hvert enkelt barns behov.
- På foreldresamtalen siste semester i barnehagen, går pedagogisk leder gjennom overgangsskjema med foreldre. Skjema leveres til skole etter at foreldre har godkjent og signert.
- Dersom det er spesiell informasjon som foreldrene ønsker barnehagen skal videreføre til skolen, legger vi til rette for dette også og påfører på samme skjema.
- Barn med behov for ekstra støtte/hjelp i barnehagen og som skal videreføres inn i skolen, opprettes tidlig kontakt og samarbeid med skole. Dette for å gjøre skolestarten så god som mulig, ut fra barnets forutsetninger og behov.
- lht. kommunens retningslinjer skal kontakt opprettes i mars 2 år før skolestart dersom barn har store sammensatte behov. F.eks. ved fysisk eller psykisk utviklingshemming.
- Bruker skolens uteområde mye siste året i barnehagen og vi får ukentlig tilgang til et klasserom.
- På våren får vi invitasjon fra skolen til å komme på besøk. Vanligvis blir besøket i mai.
- Skolen inviterer til førskoledag og foreldremøte for foreldre til førskolebarna i mai/juni. Tema på foreldremøte er informasjon og forventningsavklaring.

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: “en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.” Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Vi har 5 Planleggingsdager pr. år med faglig innhold og aktivitet
- Personalmøter for alle
- Pedagogsamlinger
- Avdelingsmøter
- Årshjul/opplæringsplan personalet
- Ledermøter for barnehagens lederteam
- Tilrettelegger for lærende møter. Ansatte må forberede seg før møtene iht agenda. F.eks. lese noe på forhånd, ha med en case/utfordring. Det tilrettelegges for refleksjoner og kollegaveiledning i gruppe på avdelingene
- Filming av praksis situasjoner, som ansatte ser sammen, for å sikre god praksis og utvikling.
- Barnehagebasert kompetanseutvikling i samarbeid med kommunen, UIA og FUS-kjedens satsinger. Forskningsbaserte kurs/webinarer med praktiske oppgaver og refleksjonsoppgaver for personalet
- Ekstern barnehagevurdering; Årlige observasjoner av læringsmiljø på alle avdelinger, gjennomføres av Sertifiserte observatører. Hver avdeling får en rapport som danner grunnlag for nye målsettinger for å sikre utvikling.

Planlegging

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Daglig leder utarbeider pedagogisk årshjul og årlig opplæringsplan iht faglige satsinger for barnehagen/personalet. Drøftes med lederteam
- Daglig leder utarbeider årsplan iht. retningslinjene i barnehageloven og rammeplanen. Sendes til SU for gjennomlesing og godkjenning når hele prosessen med ansatte medvirkning er ferdig.
- Personalet bidrar i prosessen inn mot det ferdige produktet. 1 planleggingsdag i året settes av til årsplanarbeid, dvs. evaluering og planlegging av neste barnehageår
- DL og lederteam velger ut punkter for revaluering. Personalet får refleksjonsoppgaver ifm evalueringen, jobber i grupper.
- Årsplanen er et arbeidsdokument for personalet og et informasjonsskriv til foreldre og andre samarbeidspartnere, som f. eks skolen, kommunen, politikere osv. Planen må ses i sammenheng med rammeplanen for barnehager.
- Pedagoger utarbeider prosjektplaner som beskriver mer konkret hva de skal gjøre gjennom de ulike årstidene/temaene på sine avdelinger. Pedagogenes ansvar, men øvrig personale skal få komme med forslag og innspill, bli gitt mulighet til å medvirke.
- 1 pedagogiske leder fra hver avd. er en del av barnehagens lederteam og er i samarbeid med daglig leder ansvarlig for å planlegge daglig drift.
- Tydelig forventningsavklaring og ansvarsfordeling i de ulike teamene, sikre at alle har forståelse av sin rolle og sitt ansvar for å følge opp det som er planlagt.
- Assistentene og fagarbeidere har egne plantider til å planlegge samlinger og aktiviteter de er ansvarlig for iht. årsplan og månedsplaner
- Faste møter for planlegging som alle skal bruke ifm planlegging av aktiviteter, samlinger, turer osv.
- Ansatte utarbeider egne mål/utviklingsplaner for å planlegge personlig utvikling i tråd med våre planer/satsinger

- Ifm tradisjoner, fastsatte arrangementer fordeles ansvar for planlegging mellom avdelingene.

Vurdering

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Alle skal være med å vurdere; både barn, foreldre og personal.
- Barna gir hele tiden tilbakemeldinger muntlig og med kroppsspråk. Personalet må hele tiden "lese" barna og ta deres tilbakemeldinger på alvor.
- Barnesamtaler med de eldste (4-5 åringer) for vurdering av barns egen trivsel i barnehagen
- Foreldre blir oppfordret til å komme med deres vurderinger i det daglige, på
- foreldresamtaler, foreldremøter og i den årlige brukerundersøkelsen.
- Ekstra Forms undersøkelse til foreldre brukes ved behov
- Personalet vurderer på avdelingsmøter, ledermøter og planleggingsdager. Barnehagens mål, innhold, oppgaver og resultat vurderes. Ulike handlingsplaner brukes i arbeidet.
- I tillegg blir barnegruppens og det enkelte barns trivsel og utvikling observert og vurdert fortløpende.
- Årlig ekstern barnehagevurdering innenfor de 3 domene, Class. Systematikk for observasjon/kartlegging av barnehagens læringsmiljø. Resultater av ekstern vurdering danner grunnlag for nye målsettinger
- Årlig medarbeiderundersøkelse, midtveis temperaturmålinger på foreldreundersøkelse og medarbeiderundersøkelser, årlig effektkartlegging barnehagens lederteam

Dokumentasjon

«Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

- Bilder av barna fra deres hverdag i barnehagen legges i album på Mykid
- Tegninger og andre ting barna lager blir hengt opp/satt frem
- Vi bruker sosial medier som Instagram og Facebook for å dokumentere ulike aktiviteter, prosjekter, kosttilbud o.l.
- Vi legger planlagte aktiviteter inn i kalenderen på Mykid
- Prosjektplaner utarbeides og legges ut til foresatte, personalet på Mykid
- Årsplan utarbeides og legges ut på Mykid, hjemmeside
- Informasjon ut til foreldre på Mykid
- "Alle med" og «Tras», løpende observasjon, samspill og samtaler med barna brukes som verktøy i karlegging og observasjon av barns læring og utvikling
- Referater fra møter og planlegging
- Elektronisk HMS årshjul, som dokumentasjon for systematisk HMS arbeid.
- Individuelle planer enkeltbarn utarbeides ved behov for å sikre inkludering, godt lærings- og utviklingsmiljø

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Inndeling i små grupper
- Observasjon/kartlegging for å avdekke barns behov
- Utarbeider pedagogisk plan med klare mål for barn som trenger ekstra støtte
- Foreldresamtaler/utviklingssamtaler. Evaluere plan sammen med foresatte
- Avd.møter der ansatte evaluerer praksis, seg selv og hverdagen, drøfter barn og barnegruppe og planlegger utfra de barna de har. Jobber for beste praksis for barna uavhengig av forutsetninger
- Jobber for å sikre inkludering av alle barn. Tilrettelegger aktiviteter som alle kan bli med på
- Rutiner i hverdagen
- Bruk av dagsplan, bilder for å visualisere. Legger til rette for alternativ kommunikasjon, tegn/tale
- Faste møter med kommunens ressursteam der vi kan få tips, råd og veiledning lfm tilrettelegging for de som trenger ekstra støtte.

<https://www.birkenes.kommune.no/globalassets/trygge-voksne---informasjonsfolder.pdf>

<https://www.birkenes.kommune.no/innhold/barnehage-og-skole/barnehage2/barnehage/#heading-h2-7>

**BARNET
FØRST!**

9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra <https://www.udir.no> »

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene:

Vi jobber tverrfaglig med fagområdene. Vi ser på arbeidet med fagområdene i nær sammenheng med omsorg, lek, danning og formelle og uformelle lærings situasjoner og opplevelser.

Barnehagens progresjonsplan viser hvordan vi jobber med de ulike fagområdene. Progresjonsplanen er delt inn etter alder og viser hva vi skal være innom i 0-3 års alder og 3-6 års alder.

Arbeidet som jobbes med for 0-3 åringene danner grunnlaget for videre arbeid med 3-6 åringene. Når vi beveger oss fra et trinn til et annet betyr ikke det at vi legger bort alt vi gjorde i trinnet før. Vi kan bevege oss mellom trinnene da vi vet at gjentagelse tilført nye elementer har god læringseffekt. Målsetningene i planen knyttes til personalets arbeid i form av tilrettelegging og tiltak. Målet er å tilrettelegge for utvikling og læring tilpasset barnas alder, modning og forutsetninger.

Kommunikasjon, språk og tekst

Barnehagen skal legge til rette for et rikt språkmiljø i barnehagen. Personalet skal bidra til at barna får utvikle og utforske sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer.

0-3 ÅR	3-6 ÅR
Barna skal bli møtt av tilstedeværende voksne som er gode språklige rollemodeller, som bruker språket aktivt og beskriver hverdags situasjoner, setter ord på følelser og er bevisste på å bruke begrepsnevning. Personalet skal være sensitive og lydhøre for de minste barnas språklige og kroppslige uttrykk. Tiltak: • Tilstedeværende voksne i barns lek • Introdusere ulike peke- og bildebøker • Formidle eventyr ved bruk av konkreter, bøker, teater, tavle, rollespill e.l. • Synge sanger • rim og regler • Spill med fokus på begrepsstrening • Bibliotekbesøk • Samlingsstund • Vente på tur • Lytte • Gjenfortelle • Kollektive beskjeder • Øve på å snakke i større forsamlinger • Jobbe med enkeltord over tid • Introdusere ny litteratur jevnlig • Samtaler barn-voksen	Barna skal bli møtt av tilstedeværende voksne som er gode språklige rollemodeller, som bruker språket aktivt og beskriver hverdags situasjoner, setter ord på følelser og er bevisste på å bruke begrepsnevning. Barna skal oppmuntres og støttes til å finne løsninger og å orden opp i konflikter sammen med andre barn. De skal lære å samarbeide med andre barn og voksne. Personalet skal støtte og oppmuntre barna til å fortelle sammenhengende historier på egenhånd. Personalet skal være sensitive og lydhøre for de eldste barnas språklige og kroppslige uttrykk Tiltak: • Tilstedeværende voksne i barns lek og hverdagssituasjoner. • Stimulere til leke-lesing og leke-skriving. • Gi barna kjennskap til bokstaver. • Førskolegruppe for 5-6 åringene. • Synliggjøre språklig og kulturelt mangfold å kulturuka, FN-dagen. Eventyr, sanger, dikt, rim og regler på ulike språk. Kulturkalender • Samtaler om bøker og ulike temaer. • Invitere til ulike typer samtaler og undre oss sammen. • Samlingsstund som et verktøy for å inspirere til bruk av språk gjennom lyd, rim, rytme og gjenfortelling. • Vi bruker varierte formidlingsmåter og materialer, tilpasset barns behov. • Språkgrupper. • Øysteins blyant for førskolebarna

Kropp, bevegelse og helse

Barna skal oppleve fryd og glede ved bevegelse og fysisk aktivitet, de skal oppleve motivasjon og mestring ut ifra egne forutsetninger. Personalet skal bidra til at barna utvikler bevissthet og respekt for egen og andres kropp. Barn skal bli møtt av tilstedeværende voksne som tør å by på seg selv og være lekne. Voksne er rollemodeller for barna i det å til rette legge bevisstgjøring rundt kosthold og helse.

Vi vektlegger et næringsrikt og sunt kosthold hvor vi serverer grønnsaker og frukt hver dag. Vi skal tilby mest mulig rene produkter og bruke naturlige søtningsstoffer.

0-3 år	3-6 år
Personalet skal legge til rette for: • grovmotorisk og finmotoriske aktiviteter Tiltak: • Turer • Utelek • Aking • Dans • Sanger med bevegelse • Kroppsdelen • Oppmuntrer og støtter barna til å ta del i smøremåltid og spise selv, til å kle seg selv og starte med do trening • La barna ta del i baking og matlaging • Legge til rette for finmotoriske aktiviteter • Tegne/ Male • Perle med store perler • Enkle puslespill • Hvilestund • Etablere god håndhygiene	Personalet skal legge til rette for: • grovmotorisk og finmotoriske aktiviteter Tiltak: • Voksne skal Støtte, legge til rette og inspirere til variert kroppslig lek inne og ute. • Veilede og legge til rette for balansen mellom aktivitet og hvile (rolige aktiviteter). • Selvstendighetstrening i hverdagsituasjoner, påkledning, toalettsituasjon og måltidsituasjon. • Kroppen vår- kropps hygiene, tannhelse, • Gi barna gode erfaringer gjennom FUS smartmat prosjekt. Fokus på sunt kosthold. • Barna skal få være delaktig i matlaging og smøremåltid. • Snakke med barna om kropp og egne grenser. Grovmotorisk aktiviteter • Tur • Hinderløype • Bevegelsesleker • Lek med ball • Regelleker Finmotoriske aktiviteter • Fargelegging • Puslespill • Klippe og lime • Perle

Kunst, kultur og kreativitet

Barnehagen skal bidra til at Barna opplever estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former. Vi skal støtte barna til å skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn.

0-3 år	3-6 år
Tiltak: • Legge til rette for lek, fantasi og skapergleder Gi barna erfaringer med ulike formingsmaterialer • Ulike maleteknikker • Ulike former for materialer • Ulike naturmaterialer • Introduksjon av primærfargene Musikk • Høre på ulike musikksgangere • Bli kjent med ulike instrumenter • Danse etter musikk • Synge sanger med og uten bevegelse • Hvilestund med musikk Drama • Legge til rette for utkleddning • Legge til rette for rollelek • Dramatisering av ulike eventyr og kjente bøker	Tiltak: • Legge til rette for lek, fantasi og skaperglede • Gi barna erfaringer med ulike formingsmaterialer • Gi barna erfaringer med ulike formingsmaterialer Vi bruker ulike teknikker • Maling • Fargeblyant, tusj, blyant • Klipp og lim • Nåll og tråd, veving • Land-art • Lager egen kunst, og samtaler rundt prosessen og produkt. Musikk • Bruk av instrumenter • Mini-røris • Rytme og dans • Sang Drama • Rollelek • Forestilling og show • Utkledning

Natur, miljø og teknologi

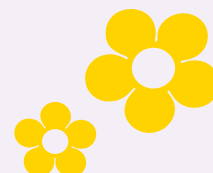
Personalet skal legge til rette for at alle barn opplever glede ved å ferdes i naturen til alle årstider i all slags vær. Barna skal oppleve mestring ved å bevege seg på stier, i ulendt terreng, opp bratte bakker og de skal få klatre i trær. Barna skal få begynnende kjennskap til naturressursene våre og hvordan vi sammen kan ta vare på naturen vår. Vi skal undre oss over naturens mangfold. Personalet skal gi barna mulighet til allsidig og kreativ lek ved bruk av teknologi i hverdagen.

0-3 år	3-6 år
Tiltak: • Legge til rette for opplevelser og erfaringer i naturen. Friluftsliv • Gjøre oss kjent med ulike insekter, planter og dyr • Turer i variert terreng • Gi barna erfaringer med tekniske leker som Lommelykt, nettbrett, puttekaske og kasseapparat • Begynnende kunnskap om miljøvern • Kildesortering og gjenbruk • Lære om årstider, se etter tegn i naturen • Snakke om været og temperatur • Bygge- og konstruksjonslek	Tiltak: • Allsidig bruk av naturen for lek, undring, utforskning og læring • Gjøre oss kjent med ulike insekter, planter og dyr. • Bli kjent med ulike årstidene, og se etter tegn i naturen. • Gi barna kunnskap om fødsel, vekst, annerledes het, aldring og død. • Arbeid med miljøvern – Søppelplukking, kildesortering, gjenbruk. • Eksperimenter • IKT- digitale media. Bruk av nettbrett, pedagogiske apper

Etikk, religion og filosofi

Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen legge til rette for at barna tilegner seg grunnleggende verdier og normer i samfunnet. Vi skal fokusere på respekt for menneskeverd og likeverd i barnehagen. På denne måten skal personalet være gode rollemodeller.

0-3 år	3-6 år
Tiltak: • Fokus på trygghet, omsorg, empati • Veilede barna på rett og galt • Grip inn i situasjoner som skjer i hverdagen • Konfliktløsning • Markering av høytider og tradisjoner • Legge til rette for samlinger hvor barna kan lære om høytider, tradisjoner og livssyn som er representert i barnegruppen • Sanger • Påskesamling • Relasjonsbygging blant barn og voksne i barnehagen • Voksne som møter barns tanker, spørsmål og nysgjerrighet på livet med forståelse og respekt.	Tiltak: • Markere høytider og tradisjoner som er representert i barnegruppen. • Få kjennskap til andre religioner • Fokus på respekt for seg selv, hverandre og ulikhet/forskjellighet • Konfliktløsning • Relasjonsbygging blant barn og ansatte i barnehagen • Filosofere og undre oss sammen med barna. • Kjenne til at alle mennesker er ulike og har ulike forutsetninger og lære at man må vise respekt for dette. • Voksne som møter barns tanker, spørsmål og nysgjerrighet på livet med åpenhet, forståelse og respekt. • Filosofi; en kultur for filosofering og undring. • Julevandring for førskolebarna • Påskesamling

Nærmiljø og samfunn

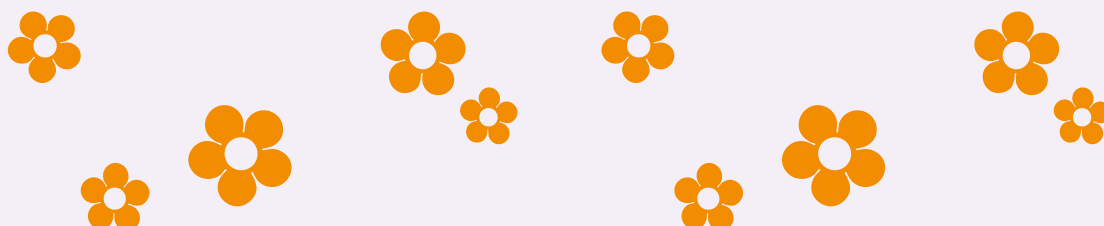
Barna skal bli kjent med og utforske landskap, institusjoner og steder i nærmiljøet og orientere seg og ferdes trygt. Personalet skal legge til rette for at barna blir kjent med ulike tradisjoner, levesett, samisk kultur og at samene er Norges urfolkning.

0-3 år	3-6 år
Tiltak: • Fokus på meg selv, familien min • La barna bli kjent med nærmiljøet- turer • Markerer samefolkets dag 6.februar • La barna erfare at de er en del av et større fellesskap • Synge navnesanger • Vente på tur • Dele med andre • Brønnøvelse • 17. mai-feiring	Tiltak: • Tur til biblioteket • Gi barnet kjennskap til samfunnsinstitusjoner og steder i lokal-miljøet og legge til rette for besøk • Medvirkning på valg og handlinger. • Øve på å vise respekt for hverandre • 17.mai feiring • Markere samefolkets dag. • Gi barna kjennskap til FNs barnekonvensjon – FN-dagen. • Førskolegruppe • Skolebesøk • Trafikkopplæring, Tarkus og Naffen

Antall, rom og form

Gjennom arbeid med antall rom og form skal barnehagen bidra til at barna utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper. Personalet skal legge til rette for å leke og eksperimentere med tall, mengde og telling og for at barna erfarer ulike størrelser og former i sine omgivelser.

0-3 år	3-6 år
Tiltak: • Introduksjon av tallrekken 1-10 • Telle • Gi tilgang på klosser og leker med ulik form • Duplo, puslespill, puttekaske og tog bane • Legge til rette for lek på barnas premisser • Konstruksjonslek • Sortere • Riste • Smake • Klemme • Putte oppi • Tømme ut av • Sammenligne størrelser; eks liten/stor, lang/kort • Lotto • Fokus på sanger, rim og regler og eventyr om tall	Tiltak: • Få kjennskap til tallrekken 1-30 • Bruke matematiske begreper, inne og ute i naturen • Spill • Puslespill 20-60 brikker • Mønster og symmetri - perle og klippe. • Mål og vekt • Mengder, størrelser • Rekkefølge • Tid: mnd., uke, dager, time, minutt, i går, i dag, klokken • Burdagsdato • Tallrekken • Geometriske former, former i naturen • Konstruksjonslek • Sortering

Barnehageåret 2026-2027

PLANLEGGINGSDAGER (STENGT)

- 3. august
- 6. november
- 4. januar
- 23. april
- 7. mai

(med forbehold om behov for endringer)

FORELDREMØTER 2026-2027

- Tirsdag 1.september, avdelingsvis
- Onsdag 2.juni, foreldremøte ifm overgang til stor avdeling
- Felles foreldremøte med utvalgt tema, ikke fastsatt
- Med forbehold om endringer

TRADISJONER OG MARKERINGER 2026-2027

- Uke 36 Foreldremøte tirsdag 1.september
- Uke 38 Man-fred, Nasjonal Brannvernuke, eget brannvernopplegg for barna
- Uke 43 fredag 23.oktober, Markering av FN dagen, Forut innsamlingsaksjon
- Uke 44 tirsdag 27.oktober, Internasjonal teddybjørndagen, bamse/pysj- dag
- Uke 49 Julebord for barna, onsdag 2.desember
- Uke 50 fredag 11.desember, Luciamarkering
- Uke 51 fredag 18.desember Nissefest
- Uke 3 Kulturuke m/ avslutnings buffet fredag 22.januar
- Uke 5 Markering av Samenes nasjonaldag m/ avslutning 5.februar
- Uke 7 fredag 19. februar, karneval
- Mars, Barnehagedagen (dato ikke fastsatt)
- Uke 11 Gul dag m/ påskeeggjakt
- Uke 11 Påskekaffe eller påskefrokost for foreldre, onsdag 17.mars
- Uke 17 torsdag 29.april, FUS dagen
- Uke 19 tirsdag 11.mai, Vårrusken, felles vårrydding i barnehagen
- Uke 19 fredag 14.mai, 17.mai markering med leker og aktiviteter
- Uke 22 tirsdag 1.juni, Internasjonal Foreldredag
- Uke 23 onsdag 9.juni, Sommerfest m/ foreldre og søsken
- Uke 25 Man- fred, Tilvenning overgang til stor avdeling

Planlegging av ferier 2026-2027

- Alle barn skal ha 4 uker ferie i løpet av barnehageåret 1.aug-31.juli. Gjelder uansett når barnet begynte i barnehagen i inneværende barnehageår.
- Barna skal ha minimum 3 uker sommerferie sammen med sine foreldre
- I hovedferien settes alle barn på ferie. Foreldre må selv gå inn i Mykid og endre til KOMMER dersom barnet ikke skal ha ferie på dager/ uker i høst, vinter, jul, påske og sommerferie
- Foreldre får en frist for å gjøre endringer i Mykid eller melde inn endringer til daglig leder.
- Dersom fristen for å gjøre endringer i Mykid ikke overholdes blir barnet stående på FERIE og endringer kan ikke gjøres etter utløpt frist.
- OBS! Er det ikke endret til KOMMER tolkes det som dere ikke har svart innen fristen og barnet blir stående på FERIE
- Rutiner/ retningslinjer viktig pga. arbeidsgivers frist, ansattes rett på å få vite om de får godkjent søknader om ferie.
- OBS! Romjul redusert åpningstid, 07.45-15.45.

HØSTFERIE UKE 40

- Mandag 17.august frist for å endre til KOMMER i Mykid dersom barnet ikke skal ha høstferie

JULEFERIE UKE 52, 23.des-30.des.

- Onsdag 11.november frist for å endre til KOMMER i Mykid dersom barnet ikke skal ha (stengt dersom under 15 barn påmeldt)

VINTERFERIE UKE 8

- Mandag 11.januar frist for å endre til KOMMER i Mykid dersom barnet ikke skal ha vinterferie

PÅSKEFERIE UKE 12

FRA OG MED mandag 22.mars T.O.M MANDAG 29.mars
(Onsdag 24.mars stenger vi kl. 12.00)

- Mandag 15.februar frist for å endre til KOMMER i Mykid dersom barnet ikke skal ha påskeferie

SOMMERFERIE

- Stengt uke 28, 29, 30. Alle barn settes på ferie disse ukene
- Sommerferie utover 3 stengte uker skal registreres i Mykid senest innen frist 15.april iht vedtektene. Står det tomt, tolkes det som ikke besvart innen fristen og vi kontakter dere.
- Vi oppfordrer derfor til å gå tidlig i dialog med arbeidsgiver og orienterer om fristen for å melde inn barnas ferie til barnehagen.
- Pga. ansattes rettigheter iht. ferieloven, om å få vite sin ferie innen 1.mai er fristen særdeles viktig.
- OBS! Alle barn som skal være i barnehagen i juli må registrere «KOMMER» på dagene de skal være i barnehagen.
- Det vil si at dere må registrere KOMMER eller FERIE på alle dager i uke 26, 27 og 31
- Det oppfordres til at førskolebarna slutter i barnehagen når de går til sommerferie. De er forberedt på skolestart og er erfaringsvis ikke klare for å tilbake til barnehagen etter sommeren.

NOTATER:

